

G CONSELLERIA
O SERVEIS SOCIALS
I I COOPERACIÓ
B DIRECCIÓ GENERAL
/ COOPERACIÓ

Pla Anual de Cooperació de les Illes Balears 2017

TAULA DE CONTINGUTS

	Pàg.
1. Principis generals	1
1.1. Coordinació, participació i alineament	1
1.1.1. Àmbit autonòmic	2
1.1.2. Àmbit estatal	4
1.1.3. Àmbit internacional	4
1.2. Eficàcia	5
1.3. Transparència	7
2. Línies i objectius estratègics	8
3. Instruments	10
3.1. Cooperació tècnica	10
3.2. Cooperació econòmica	11
3.2.1. Actuacions directes	11
3.2.2. Actuacions a iniciativa de les entitats socials	12
3.3. Educació per al desenvolupament	12
3.3.1. Actuacions directes	13
3.3.2. Actuacions a iniciativa de les entitats socials	15
4. Pressupost previst	17
Annex: distribució de la despesa per activitats segons línies estratègiques i objectius estratègics	18

1. Principis generals

Les bases legals de la cooperació per al desenvolupament de les Illes Balears es regulen mitjançant la Llei 9/2005, de 21 de juny, de cooperació per al desenvolupament¹. En el capítol II, s'hi estableix que la política de cooperació per al desenvolupament de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears s'ha de definir mitjançant el pla director i els plans anuals.

El pla director fixa, per a un període de quatre anys, les línies generals i les directrius bàsiques de la política de cooperació. Els plans anuals són els instruments de programació de l'activitat de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i han de desenvolupar els objectius, les prioritats i els recursos per a l'any en curs.

El Pla Director de la Cooperació per al Desenvolupament de les Illes Balears 2016-2019 es planteja, com a objectiu general, contribuir a l'eradicació de la pobresa, al progrés humà, econòmic i social, i a la defensa dels drets fonamentals de les persones. Per aconseguir-ho, desplega els principis ordenadors de les polítiques de cooperació derivats de la Llei 9/2005 i posa l'accent en els principis d'alineament, eficàcia, coordinació, transparència i participació. La finalitat comuna en l'aplicació d'aquests principis és la consecució d'una cooperació de més qualitat que millori els procediments de planificació, execució, seguiment i avaluació orientada a resultats de desenvolupament.

1.1. Coordinació, participació i alineament

El III Pla Director marca l'estratègia política de cooperació per al desenvolupament del conjunt de les Illes Balears i vol fer valer els canvis que ha provocat la crisi per convertir-los en oportunitats. A més, advoca per reforçar la coordinació en tots els nivells i en totes les direccions.

La coordinació és un principi rector imprescindible per dur a terme actuacions coherents, atesa la diversitat d'agents que participen en la cooperació per al desenvolupament. A més, la coordinació contribueix a millorar la qualitat de la cooperació, facilita el treball en xarxa i promou el coneixement mutu entre els agents de les Illes Balears i els dels països socis.

La participació és un principi essencial perquè les actuacions que es duen a terme tinguin en compte els interessos de les persones i dels agents implicats en els processos de desenvolupament. Aquest fet permet que els processos siguin

¹ *Butlletí Oficial de les Illes Balears* núm. 99, de 30 de juny de 2005.

democràtics, tant pel que fa al disseny de polítiques i estratègies com a les actuacions que es desenvolupin en els diversos àmbits.

L'alineament estableix el compromís dels països donants de basar el seu suport en les estratègies, les institucions i els procediments nacionals de desenvolupament dels països socis.

Aquests principis s'articulen en els àmbits autonòmic, estatal i internacional.

1.1.1. Àmbit autonòmic

Mitjançant els espais institucionals de participació i la multiplicitat d'actors, es defineixen els mecanismes de lluita contra la pobresa i millora de les condicions de vida de les poblacions més desfavorides.

La COMISSIÓ DE COORDINACIÓ DELS ENS TERRITORIALS DE LES ILLES BALEARS² és un òrgan d'assistència recíproca entre l'Administració de la Comunitat Autònoma, els consells insulars i els ens locals de les Illes Balears que executen despeses computables com a cooperació per al desenvolupament, en el qual també participen els tres fons insulars de cooperació. Assumeix funcions d'informació i comunicació mútues, de deliberació sobre les actuacions respectives per garantir-ne la coherència i la complementarietat, i de planificació d'accions conjuntes de cooperació i d'educació per al desenvolupament. En les dues sessions ordinàries que tindran lloc l'any 2017, s'abordaran, entre altres qüestions, temes relacionats amb el desenvolupament de les línies estratègiques del III Pla Director i les possibles assistències tècniques realitzades per personal de l'Administració local en els països socis. També es valoraran, juntament amb els fons insulars, vies de coordinació en matèria d'educació per al desenvolupament i de suport conjunt a actuacions de cooperació per al desenvolupament.

La COMISSIÓ INTERDEPARTAMENTAL DE COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT³ és l'òrgan de coordinació tècnica de les polítiques de cooperació per al desenvolupament. Fonamentalment, té les funcions de garantir la transversalitat de les accions de desenvolupament en l'acció política del Govern de les Illes Balears; participar en el procés de definició, seguiment i avaluació dels documents estratègics, i impulsar accions de cooperació i assistència tècnica des de l'Administració de la CAIB. Per a l'any 2017, se'n preveuen dues sessions ordinàries,

² Decret 41/2010, de 5 de març, pel qual es regulen la composició i el funcionament de la Comissió Interdepartamental de Cooperació per al Desenvolupament i la Comissió de Coordinació dels Ens Territorials de les Illes Balears (BOIB núm. 41, de 13 de març de 2010).

³ Ídem.

en les quals es tractaran assumptes relacionats amb la coherència de polítiques entre els diferents departaments del Govern en el marc del III Pla Director, les possibles col·laboracions en el suport a accions de desenvolupament i les assistències tècniques del personal de la CAIB en els països socis.

El CONSELL DE COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT DE LES ILLES BALEARS⁴ és l'òrgan consultiu i de participació de la iniciativa social en la definició i l'aplicació de les polítiques de cooperació per al desenvolupament del Govern. Aglutina gran part dels agents de cooperació de les Illes Balears, i és l'encarregat de conèixer documents normatius i estratègics i d'informar-ne. Per iniciativa pròpia o mitjançant els grups de treball, també elabora recomanacions i propostes sobre la política i les actuacions de desenvolupament de la Comunitat Autònoma. Durant l'any 2017, se'n duran a terme tres sessions ordinàries, en què, entre altres assumptes, s'informarà sobre els documents estratègics i es deliberarà sobre les línies generals d'actuació de la Direcció General de Cooperació per a l'any en curs. Així mateix, es convocaran les sessions ordinàries dels tres grups de treball constituïts en el si del Consell de Cooperació (GRUP DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA DIRECTOR, GRUP D'EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT I GRUP D'ACCIÓ HUMANITÀRIA), en què es tractarà, de manera prioritària, sobre la revisió dels indicadors de la matriu de seguiment del Pla Director; l'execució del projecte pilot "Centres educatius per a la ciutadania global i transformadora", i la definició del procediment de coordinació i d'informació pública davant emergències de gran impacte.

Els FONS INSULARS DE COOPERACIÓ —el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, el Fons Menorquí de Cooperació i el Fons Pitiús de Cooperació— tenen com a tasca fonamental coordinar i canalitzar les aportacions anuals de l'Administració local i autonòmica, i gestionar aquests recursos mitjançant projectes d'educació per al desenvolupament o de cooperació descentralitzada de caire municipalista. Tot això, amb l'objectiu de contribuir a la promoció de la justícia social i econòmica dels pobles del Sud. La Llei 9/2005 estableix que el Govern ha de dur a terme una política activa de col·laboració amb els consells insulars i els ens locals de les Illes Balears que destinen recursos a la cooperació per al desenvolupament. En especial, ha d'impulsar la participació dels ens locals de les Illes Balears en accions de cooperació per al desenvolupament mitjançant l'aplicació d'instruments com ara els fons insulars de cooperació, que la mateixa Llei considera agents de la cooperació. L'any 2017, el Govern de les Illes Balears donarà suport a la realització d'activitats d'educació per al desenvolupament i sensibilització ciutadana, i a l'execució de projectes de cooperació descentralitzada de caire municipalista.

⁴ *Butlletí Oficial de les Illes Balears* núm. 176, de 16 de desembre de 2008.

La UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS (UIB), com a centre de formació, coneixement i producció científica, és un agent indispensable a l'hora de fer sensibilització, potenciar la recerca i liderar projectes de cooperació per al desenvolupament i accions de solidaritat entre els membres de la comunitat universitària. L'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) és l'encarregada de gestionar els programes de cooperació i educació per al desenvolupament, així com el programa de voluntariat universitari. El Govern de les Illes Balears i la UIB estableixen acords anuals de col·laboració en matèria de cooperació per al desenvolupament. Mitjançant el conveni previst per a l'any 2017, es donarà suport al programa de beques perquè l'alumnat de la UIB faci les pràctiques en el marc de la cooperació per al desenvolupament; a la realització de cursos adreçats a l'alumnat i als agents de cooperació; al programa de sensibilització i voluntariat universitari; a la realització de projectes de cooperació universitària per al desenvolupament generats per equips de la UIB, i al Centre de Documentació en Cooperació al Desenvolupament (CD2) com a espai que ofereix serveis de documentació a les persones i les institucions que treballen en aquest camp. D'altra banda, es donarà suport a la formació especialitzada mitjançant l'edició d'un nou curs dirigit a formar persones expertes universitàries, que oferirà la possibilitat d'obtenir una titulació pròpia.

1.1.2. Àmbit estatal

En el marc de l'Administració general de l'Estat espanyol, al llarg de l'any 2017, la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears participarà en les convocatòries del Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació mitjançant els diferents mecanismes de coordinació de què disposa:

- La COMISSIÓ INTERTERRITORIAL DE COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT, com a òrgan consultiu creat per enfortir la coordinació, la concertació i la complementarietat entre les administracions públiques de l'Estat espanyol que duen a terme accions en matèria de cooperació.
- Les reunions de coordinació i diàleg de l'AGÈNCIA ESPANYOLA DE COOPERACIÓ INTERNACIONAL PER AL DESENVOLUPAMENT (AECID), com a òrgan vertebrador de la política espanyola de cooperació per al desenvolupament.

1.1.3. Àmbit internacional

Durant l'any 2017, es continuarà treballant per millorar la pertinència, la qualitat i l'eficàcia de les actuacions de cooperació que es duen a terme en els països socis. Es tracta de donar coherència a la política autonòmica de cooperació mitjançant l'alineament, la coordinació i la complementarietat:

- Amb les ADMINISTRACIONS DESCENTRALITZADES DELS PAÏSOS SOCIS i amb la resta d'actors públics i privats. En aquest sentit, les missions de seguiment en el terreny faciliten el desplegament dels instruments legals que articulen la col·laboració, amb l'objectiu de millorar les condicions de vida de la població subjecte.
- Amb les OFICINES TÈCNIQUES DE COOPERACIÓ de l'AECID ubicades en els països socis, en l'àmbit de la coordinació i la complementarietat de les actuacions en el terreny, i de la participació en l'aplicació dels marcs d'associació dirigits a enfortir l'eficàcia i la qualitat de les intervencions.
- Amb els INSTRUMENTS DE COOPERACIÓ EUROPEUS que permetin treballar amb zones prioritàries per a la cooperació balear.
- Amb els AGENTS MULTILATERALS, especialment amb les iniciatives que promouen la configuració de xarxes territorials de cooperació descentralitzada i actuacions d'acció humanitària.

1.2. Eficàcia

Davant la necessitat de simplificar els procediments de tramitació de subvencions, enguany es durà a terme l'elaboració d'un nou Decret de cooperació que estableix les normes especials de les ajudes a l'exterior en matèria de cooperació, acció humanitària i emergències, i les activitats de sensibilització i educació per al desenvolupament que s'executen a les Illes Balears. D'aquesta manera, es vol donar resposta a les demandes dels agents socials de cooperació, que reclamen més agilitat en el procés de concessió i major facilitat en la justificació de les subvencions.

D'altra banda, amb l'objectiu d'optimitzar els recursos disponibles i aportar un valor afegit a la cooperació de les Illes Balears aprofitant l'experiència de treball de tots els agents, el III Pla Director ha prioritzat diverses zones d'intervenció. Prioritzar, però, no significa excloure; per tant, aquestes prioritats pretenen, fonamentalment, enfocar els sectors i les zones d'intervenció per augmentar l'eficàcia de l'ajuda.

Durant l'any 2017, les actuacions de cooperació es duran a terme, de manera preferent, a les ZONES D'INTERVENCIÓ següents:

- **Països prioritaris:** Níger, Burundi, Burkina Faso, Mali, República Democràtica del Congo, Etiòpia, Senegal, Tanzània, Haití, Hondures, Guatemala, Nicaragua, El Salvador, Bolívia, Índia, Marroc, Territoris Palestins Ocupats (i població palestina refugiada a altres països) i República Àrab Sahrauí Democràtica.
- **Països preferents:** Colòmbia, Equador, Perú, República Dominicana i Cuba.

- **Països de la conca mediterrània:** Tunísia, Líbia, Algèria, Jordània i Líban.

No obstant això, també es podran executar projectes a la resta de països receptors d'ajuda oficial per al desenvolupament (AOD) del Comitè d'Ajuda al Desenvolupament (CAD) de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), així com als països menys avançats (PMA).

Els SECTORS D'INTERVENCIÓ prioritzats en el III Pla Director es consideren estratègics, tant pel Govern com per la resta d'agents de desenvolupament de les Illes Balears presents en el procés participatiu de disseny del document estratègic. Per tant, l'any 2017 es prioritzarà el suport a les actuacions de cooperació, acció humanitària i educació per al desenvolupament emmarcades en els sectors d'intervenció que es detallen tot seguit.

En cooperació per al desenvolupament, s'han fixat cinc línies sectorials estratègiques:

- Dret als serveis socials bàsics (salut, educació, aigua i sanejament).
- Desenvolupament econòmic per a la reducció de la pobresa.
- Apoderament de les dones.
- Protecció i conservació ambientals.
- Suport a la governança democràtica i al poder local.

En acció humanitària, s'han fixat tres àmbits d'actuació:

- Reducció de riscos davant desastres.
- Assistència per satisfer les necessitats bàsiques, urgents i immediates.
- Protecció i garantia dels drets fonamentals lligats a situacions d'emergència o crisis cròniques.

En educació per al desenvolupament (EpD), s'han fixat quatre dimensions estratègiques:

- Sensibilització i foment d'una consciència crítica.
- Educació en l'àmbit formal.
- Comunicació per a la transformació social.
- Comerç just i compra pública ètica.

Seguint les directrius que marca la Llei 9/2005, el III Pla Director estableix les PRIORITATS TRANSVERSALS que han de determinar el conjunt de les polítiques i les actuacions de desenvolupament de les Illes Balears. Les prioritats que constitueixen

el marc transversal i que s'integren en les línies estratègiques i els objectius del Pla són les següents:

- Els drets humans.
- La participació.
- L'equitat de gènere.
- La sostenibilitat ambiental.

La finalitat de l'aplicació dels principis establerts és la consecució d'una cooperació de més qualitat que millori els procediments de planificació, execució, seguiment i avaluació orientada a resultats.

L'avaluació és un element bàsic en les polítiques públiques, que permet promoure l'aprenentatge, impulsar millores i augmentar la qualitat de les actuacions. El PLA D'AVALUACIÓ EXTERNA cerca comprovar que les intervencions subvencionades pel Govern de les Illes Balears compleixen els criteris bàsics definits pel Comitè d'Ajuda al Desenvolupament de l'OCDE: pertinència, eficàcia, eficiència, impacte i viabilitat. Per a l'any 2017, es preveu la realització de les avaluacions externes següents: una avaluació de resultats de dos projectes de cooperació en el nord de Senegal, executats dins el sector d'enfortiment de les capacitats productives conjuntament amb una prospecció de l'activitat dels agents de cooperació internacional i les ONG Balears al país per estudiar possibilitats de cooperació bilateral futura; una avaluació de procés de quatre projectes d'educació per al desenvolupament que es realitzen a centres educatius, o s'adrecen a la comunitat educativa, i una avaluació d'impacte de diverses actuacions dins l'àmbit del comerç just a les Illes Balears.

De la mateixa manera, i amb el doble objectiu de comprovar l'execució de la despesa i valorar l'impacte sobre la població destinatària, durant l'exercici 2017 es preveu fer un mínim de quatre MISSIONS TÈCNIQUES DE SEGUIMENT de projectes de cooperació i quatre VISITES TÈCNIQUES DE SEGUIMENT a projectes d'educació per al desenvolupament finançats pel Govern de les Illes Balears. Aquestes comprovacions en el terreny també garanteixen la transparència respecte de les actuacions finançades amb fons públics autonòmics.

Juntament amb les visites tècniques, al llarg del 2017 es preveu la realització de dos VIATGES INSTITUCIONALS amb l'objectiu d'impulsar la cooperació balear, en aquest cas, a Bolívia i al Senegal. A més de visitar projectes executats amb finançament del Govern, a Bolívia es vol assistir al 2n Fòrum Regional de Desenvolupament Econòmic Local per a Amèrica Llatina i el Carib, que tindrà lloc a Tiquipaya, amb el títol "Desenvolupament productiu per transformar les desigualtats territorials a Amèrica Llatina i el Carib", i al Senegal s'exploraran vies de col·laboració amb

l'AECID o altres agents internacionals per donar suport conjunt a projectes que es duen a terme dins el sector de la formació de joves al país.

1.3. Transparència

La transparència i la rendició de comptes són mitjans de garantia del control democràtic de les institucions. També faciliten el coneixement de l'acció del Govern i la participació ciutadana en la presa de decisions. Per aquest motiu, al llarg de l'any 2017, la Direcció General de Cooperació vol garantir la difusió de la informació i el desenvolupament d'estratègies polítiques per augmentar la transparència cap a la ciutadania. Per aconseguir-ho, es duran a terme les actuacions següents:

- Es dedicaran esforços per mantenir actualitzat el PORTAL DE COOPERACIÓ (<www.cooperant.org>), ubicat dins el web del Govern de les Illes Balears. El portal permet l'accés a documents estratègics i a dades sobre l'AOD, així com a altres informacions d'interès sobre la política de cooperació.
- Es publicarà la MEMÒRIA ANUAL DE 2016, mitjançant la qual s'informa la ciutadania sobre la política de cooperació per al desenvolupament i sobre la utilització dels recursos públics dins l'any pressupostari que s'ha tancat.
- Es proporcionaran dades al Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació mitjançant la plataforma INFO@OD, l'eina principal de la cooperació espanyola per a la consulta d'informació relativa a l'AOD, en la qual participen tots els actors oficials: ministeris, comunitats autònomes, federacions de municipis i universitats públiques.

2. Línies i objectius estratègics

Per assolir l'objectiu general de contribuir a l'eradicació de la pobresa, al progrés humà, econòmic i social, i a la defensa dels drets fonamentals de les persones, el III Pla Director defineix cinc línies estratègiques, amb els corresponents objectius estratègics lligats a cada una. Les activitats associades que es duran a terme durant el període que comprèn aquest Pla Anual, així com les àrees responsables d'executar-les i els recursos financers que s'hi destinen, s'especifiquen en l'annex.

LE1. Fomentar la participació i l'enfortiment de les capacitats tècniques dels agents de la cooperació balear

OE1.1. Millorar la coordinació entre tots els agents de la cooperació balear i desenvolupar les competències del Consell de Cooperació i de la Comissió de Coordinació dels Ens Territorials de les Illes Balears.

OE1.2. Donar suport a la vertebració de les entitats socials de desenvolupament i a la creació de mecanismes per evitar la desigualtat d'oportunitats entre les entitats de caire local i les que tenen cobertura estatal.

OE1.3. Reforçar les capacitats tècniques dels agents de cooperació mitjançant la formació especialitzada i continuada.

OE1.4. Integrar la cultura d'avaluació entre els agents de cooperació per a la millora contínua mitjançant els aprenentatges generats.

OE1.5. Introduir eines de simplificació administrativa i millora dels processos de la DGC, en la mesura que la normativa ho permeti.

LE2. Promoure la coherència de les polítiques de l'Administració autonòmica

OE2.1. Facilitar la coherència i la complementarietat de les polítiques del Govern de les Illes Balears, mitjançant la Comissió Interdepartamental de Cooperació per al Desenvolupament.

OE2.2. Desenvolupar una estratègia de cooperació tècnica entre l'Administració de la CAIB i les institucions o entitats socials del Sud.

OE2.3. Fomentar un pacte polític i social sobre polítiques de cooperació, per assegurar la continuïtat en les estratègies de desenvolupament i l'estabilitat en l'assignació de recursos públics per a l'AOD.

OE2.4. Desenvolupar estratègies polítiques per augmentar la transparència i la rendició de comptes, amb la implicació de les noves tecnologies i els mitjans de comunicació.

OE2.5. Impulsar la compra pública ètica a l'Administració de la CAIB.

LE3. Millorar la contribució de la cooperació balear al desenvolupament humà sostenible

OE3.1. Adoptar una visió a mitjà termini de les intervencions, per assolir-ne més impacte, i alhora valorar la trajectòria de treball dels agents de cooperació amb els socis locals.

OE3.2. Donar suport als processos de desenvolupament que promouen les entitats balears perquè formulin projectes de caràcter més integral, amb enfocament de gènere i basat en els drets humans.

OE3.3. Impulsar la cooperació descentralitzada directa amb regions prioritàries, per donar suport als processos de desenvolupament promoguts des dels governs locals i regionals dels països socis.

OE3.4. Establir mecanismes per integrar la prioritització sectorial i geogràfica, així com la incorporació dels enfocaments transversals del Pla en els instruments de cooperació.

LE4. Aprofundir en l'educació per al desenvolupament a les Illes Balears per fomentar una ciutadania amb consciència crítica

OE4.1. Desenvolupar metodologies innovadores de sensibilització ciutadana que estableixin vincles entre les intervencions de cooperació i d'EpD, per facilitar la construcció de pensament crític envers les causes de la pobresa i una actitud de vigilància cap al respecte dels drets humans.

OE4.2. Enfortir l'EpD en l'àmbit de l'educació formal, juntament amb la Conselleria d'Educació i Universitat.

OE4.3. Promoure un format adequat i efectiu de comunicació i difusió entre la DGC, les entitats i els mitjans de comunicació.

OE4.4. Consolidar les actuacions de comerç just en diferents àmbits.

LE5. Augmentar l'impacte de l'acció humanitària

OE5.1. Promoure un espai coordinat d'institucions i entitats per donar resposta a situacions d'emergència i per proporcionar ajuts amb caràcter d'urgència a les víctimes de desastres desencadenats per catàstrofes naturals o per conflictes armats civils.

OE5.2. Donar suport a organismes internacionals i entitats de les Illes Balears que treballen per garantir els drets de les poblacions afectades per crisis cròniques.

3. Instruments

La Llei 9/2005, de 21 de juny, de cooperació per al desenvolupament, estableix els instruments mitjançant els quals es vertebrava la política de cooperació. Durant el procés participatiu d'elaboració del III Pla Director, els agents varen valorar l'eficàcia dels diferents instruments. Una de les conclusions més destacables que es va extreure d'aquesta reflexió és que s'ha de fer una aposta més decidida per l'educació per al desenvolupament, amb la finalitat de donar suport a les entitats balears en els àmbits de la sensibilització ciutadana i la formació. Per a l'any 2017, es volen impulsar de manera preferent els instruments que es detallen a continuació.

3.1. Cooperació tècnica

La cooperació tècnica comprèn qualsevol modalitat d'assistència adreçada a la formació i la qualificació de recursos humans en el país soci. El nou enfocament

recollit en el consens internacional sorgit de la Declaració de París sobre l'Eficàcia de l'Ajuda, i en el Programa d'Acció d'Accra, estableix la cooperació tècnica com a àmbit prioritari d'atenció i considera que el desenvolupament de les capacitats ha de ser un procés endogen, fortament liderat pel país soci, i amb un paper de suport del país donant.

L'assistència tècnica és una de les modalitats de la cooperació tècnica, caracteritzada per l'enviament de persones expertes, formadores i voluntàries als països socis. En el marc de la cooperació balear, les assistències tècniques estan destinades a actuacions concretes com a resposta a necessitats detectades des del país soci, mitjançant la transferència de coneixements de personal tècnic de l'Administració autonòmica o local de les Illes Balears.

Per a aquesta modalitat de cooperació tècnica directa, es disposa de l'ESTRATÈGIA DE COOPERACIÓ TÈCNICA. Durant l'any 2017, es preveu que la Comissió Interdepartamental de Cooperació per al Desenvolupament, com a òrgan de coordinació tècnica que assegura la complementarietat de l'activitat de l'Administració autonòmica en l'àmbit de la cooperació, impulsi assistències tècniques de personal expert, ja sigui mitjançant la cooperació directa o cap a les administracions públiques amb les quals col·laboren les entitats de les Illes Balears. Les assistències previstes per a aquest exercici es desenvoluparan al Marroc, en l'àmbit d'intervenció de protecció i conservació ambientals. Paral·lelament, es continuarà donant suport a les iniciatives de cooperació tècnica presentades per les entitats socials de les Illes Balears amb els socis del Sud mitjançant les convocatòries públiques de subvencions, o a petició dels països socis, amb l'estudi previ dels projectes.

D'altra banda, al llarg de l'any en curs, es promouran accions de cooperació tècnica a països prioritaris per a la cooperació balear que formin part del Programa d'Articulació de Xarxes Territorials (ART) del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), amb l'objectiu de propiciar el desenvolupament territorial integral mitjançant assistències tècniques relacionades amb les necessitats dels actors locals.

3.2. Cooperació econòmica

Aquest instrument comprèn les aportacions econòmiques (en condicions no reemborsables) a projectes i programes d'ajuda per millorar les condicions socioeconòmiques dels països socis.

3.2.1. Actuacions directes

- **Acord de col·laboració entre el Govern de les Illes Balears i l'Agència de les Nacions Unides per als Refugiats de Palestina al Pròxim Orient (UNRWA)**

Al llarg de l'exercici 2017, el Govern de les Illes Balears continuarà donant suport a l'acció de la UNRWA per enfortir els canals d'assistència a la població refugiada palestina. Davant la situació de pobresa i necessitat en què viu aquesta població, es contribuirà a enfortir les accions que duu a terme l'Agència en diversos sectors a la Franja de Gaza.

- **Acord de col·laboració entre la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació i l'Associació d'Amics del Poble Sahrauí de les Illes Balears**

La població sahrauí refugiada als camps de Tindouf (Algèria) continua en una situació d'empobriment i sense poder donar cobertura a les seves necessitats bàsiques. En el marc d'aquest acord, durant l'any 2017, es duran a terme tres programes: "Vacances en pau", per possibilitar l'estada de dos mesos d'estiu a les Illes Balears de nins i nines sahrauís; suport al sistema de salut de la RASD, i sensibilització a les Illes Balears amb la finalitat de promoure la reflexió sobre el conflicte sahrauí entre la ciutadania.

- **Acord de col·laboració entre la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació i l'entitat Escola en Pau**

Durant el 2017, també es continuarà donant suport al programa d'acollida humanitària "Escola en Pau", mitjançant el qual es pretén facilitar la formació acadèmica d'infants i joves sahrauís procedents dels campaments de refugiats de Tindouf, en règim d'acolliment en famílies de les Illes Balears, perquè puguin millorar el seu dret d'accés a l'educació i la salut.

3.2.2. Actuacions a iniciativa de les entitats socials

- **Convocatòria de subvencions per executar projectes de cooperació per al desenvolupament per a l'any 2017**

Entre els mesos de maig i juny del 2017, es preveu la publicació de la convocatòria de subvencions per executar projectes de cooperació en països en desenvolupament, segons les prioritats que estableix el III Pla Director. La finalitat és contribuir al reconeixement i el compliment efectiu dels drets humans, generar capacitats en els agents locals perquè siguin protagonistes de les seves lluites i demandes, contribuir a transformar els sistemes que generen desigualtats, i treballar per la conservació i

l'accés equitatiu als recursos naturals; tot això, amb una atenció especial a l'enfocament de gènere.

Aquestes subvencions tenen la raó de ser en la necessitat de contribuir a eradicar la pobresa en els països en desenvolupament i, al mateix temps, facilitar la participació de la societat civil de les Illes Balears en projectes solidaris.

- **Convocatòria de subvencions per executar projectes de postemergència en països en desenvolupament per a l'any 2017**

Aquesta convocatòria s'adreça a pal·liar les situacions de postemergència en els països en desenvolupament i va dirigida a les poblacions afectades per desastres naturals o conflictes provocats per l'ésser humà, independentment de la regió on es produeixin. L'objectiu principal de l'ajuda postemergència és satisfer la recuperació dels serveis bàsics, el desenvolupament econòmic, l'atenció a la població vulnerable i la rehabilitació a curt termini dels diferents àmbits afectats pel desastre. Es preveu que la convocatòria es publiqui entre els mesos de març i abril del 2017.

3.3. Educació per al desenvolupament (EpD)

Aquest instrument té com a objectiu primordial crear una consciència social compromesa amb l'eradicació de la pobresa i la lluita contra l'exclusió social, amb la defensa del desenvolupament humà i sostenible, i amb la promoció de la ciutadania global.

3.3.1. Actuacions directes

- **Acord de col·laboració amb la Conselleria d'Educació i Universitat**

L'any 2017 es preveu subscriure un acord de col·laboració entre la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació i la Conselleria d'Educació i Universitat amb l'objectiu de facilitar que els centres educatius puguin dur a terme programes de sensibilització i d'educació per al desenvolupament. També es volen dotar els centres amb les eines necessàries per desenvolupar i aplicar programes propis per a tota la comunitat educativa que enforteixin, entre altres àrees, la planificació, la formació del professorat i la difusió. En darrer lloc, s'han d'establir els mecanismes de coordinació entre les institucions i les organitzacions de les Illes Balears que treballin en el marc de l'educació per al desenvolupament. Les actuacions principals vinculades a l'acord són les següents:

- Implantar un projecte d'educació per al desenvolupament a llarg termini, adreçat als centres sostinguts amb fons públics d'educació infantil, primària, secundària, centres de persones adultes i altres d'especial singularitat.
 - Integrar accions formatives sobre educació per al desenvolupament en el marc del Pla Quadriennal de Formació Permanent del Professorat 2016-2020.
 - Assessorar en matèria d'elaboració de materials didàctics i de planificació de projectes pedagògics.
 - Crear un espai de coordinació dels agents (entitats, centres educatius, ONGD actives en l'àmbit de l'EpD), impulsant trobades de bones pràctiques.
- **Programa pilot de centres educatius per a la ciutadania global i transformadora per al curs escolar 2017-2018**

En el marc de l'acord de col·laboració, la Conselleria d'Educació i Universitat i la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació iniciaran, el curs 2017-2018, aquest programa adreçat als centres educatius. L'objectiu és impulsar l'educació per al desenvolupament a partir de projectes de qualitat i continuïtat que tractin sobre temàtiques diverses lligades a la situació dels països en desenvolupament, que fomentin la consciència local i global, i que estimulin la solidaritat, la igualtat, el respecte a la natura, a les cultures i als drets humans. Es tracta d'aprofundir en aspectes educatius per a una ciutadania global i transformadora en les diferents àrees curriculars, i també d'afavorir sinergies entre els centres educatius i les entitats socials de cooperació, i amb les xarxes que gestionen les organitzacions no governamentals de desenvolupament (ONGD).

- **Programa de Comerç Just**

El comerç just constitueix un mètode eficaç d'EpD i promou la concertació amb els agents interessats a fomentar aquest àmbit de treball. Al mateix temps, facilita la comprensió del funcionament del sistema financer i de comerç internacional, dels hàbits de consum insostenibles i de les desigualtats entre països, així com de les fórmules, els principis i les propostes per corregir-les.

Al llarg de l'any 2017, el Govern de les Illes Balears vol continuar donant suport a l'autosostenibilitat de les entitats de comerç just mitjançant les vendes a la població en general i la distribució de productes de comerç just al teixit comercial local. Aquestes actuacions s'articulen en el si del grup de treball permanent de les entitats de comerç just. També pretén impulsar la venda de productes de comerç just a les administracions públiques de les Illes Balears mitjançant la compra pública ètica, en un exercici de coherència de les polítiques públiques.

- **Pla de Formació**

La formació de les persones implicades en la gestió de les actuacions de cooperació per al desenvolupament és fonamental per millorar els processos i augmentar la qualitat de les accions. La proposta formativa de la Direcció General de Cooperació per a l'any 2017 ha de donar resposta als suggeriments del personal tècnic i a les demandes dels agents de cooperació de les Illes Balears. Es pretén que, mitjançant la reflexió participativa, es millorin els coneixements i s'adquireixin noves destreses per desenvolupar una tasca vàlida i operativa.

- **Portal web <cooperant.org>**

Aquest espai virtual és l'eina d'informació, difusió i projecció del Govern de les Illes Balears en l'àmbit de la cooperació i de l'educació per al desenvolupament, com també un vehicle de comunicació entre totes les persones que hi treballen. L'any 2017 continuaran les tasques d'actualització de la pàgina web de la Direcció General de Cooperació. Des de l'adreça <www.cooperant.org> es pot accedir a la planificació, a les línies estratègiques d'actuació, a les ajudes de cooperació, al Pla de Formació i a un calendari d'activitats solidàries organitzades per entitats i institucions.

- **Conferències, jornades i exposicions**

Mitjançant conferències, debats i jornades, la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació vol sensibilitzar la població balear sobre les realitats socials dels països del Sud. Es tracta, principalment, de donar veu a les persones protagonistes perquè puguin comunicar les seves experiències i expressar els reptes que han d'afrontar per millorar les seves condicions de vida.

D'altra banda, les exposicions són una eina de reflexió mitjançant la qual el Govern de les Illes Balears vol contribuir a millorar la comprensió de la ciutadania pel que fa a temes polítics i socials d'arreu del món, i a abordar-los des d'un vessant constructiu i crític.

Enguany es planteja dur a terme conferències i exposicions a diferents illes sobre temàtiques variades, com ara l'educació per al desenvolupament, l'enfocament de gènere, la conjuntura sociopolítica de la Mediterrània o la situació de la població refugiada.

3.3.2. Actuacions a iniciativa de les entitats socials

- **Convocatòria de subvencions per executar projectes de sensibilització i educació per al desenvolupament per a l'any 2017**

Mitjançant aquesta convocatòria, la publicació de la qual està prevista entre els mesos d'abril i maig del 2017, la Direcció General de Cooperació vol donar suport als agents d'EpD de les Illes Balears en la tasca d'aconseguir una societat balear més solidària i justa, conscient de les situacions que viuen les persones dels països en desenvolupament i crítica amb les causes que les provoquen.

L'objecte de la convocatòria és la realització de projectes i activitats de sensibilització i educació per al desenvolupament que es duguin a terme a les Illes Balears per impulsar els valors de la solidaritat, la tolerància, l'equitat i la justícia. En concret, poden ser objecte de subvenció:

- Les activitats adreçades a incrementar la presència de l'educació per al desenvolupament en els àmbits de l'educació formal, no formal i informal.
- Les activitats adreçades a la millora qualitativa de la formació dels agents d'educació per al desenvolupament.
- Les activitats de sensibilització, educació i conscienciació adreçades a divulgar valors d'equitat, justícia, tolerància i solidaritat a la població balear.

- **Convocatòria de subvencions per executar projectes de cooperants per a l'any 2017**

L'objecte d'aquesta convocatòria és establir les subvencions per executar projectes de cooperants per a l'any 2017; la seva publicació està prevista entre els mesos de març i abril. Aquestes subvencions es basen en la necessitat de millorar les condicions de vida de la població dels països on es coopera des de les Illes Balears, mitjançant l'intercanvi d'experiències i coneixements. Així mateix, se cerca facilitar la transferència de metodologies de treball entre professionals de les Illes Balears i professionals de països en desenvolupament.

Poden ser objecte de subvenció les estades formatives a les Illes Balears de professionals de països en desenvolupament, les col·laboracions tècniques de professionals de les Illes Balears a països en desenvolupament, i les estades de joves voluntaris cooperants a països en desenvolupament.

4. Pressupost previst (2017)

Cooperació per al desenvolupament	2.275.100,00 €
Convocatòria de cooperació	2.148.400,00 €
Estratègia de cooperació tècnica	14.000,00 €
Programes de cooperació bilateral	112.700,00 €
Acció humanitària i emergències	580.000,00 €
Convocatòria de postemergència	300.000,00 €
Conveni amb la UNRWA	40.000,00 €
Intervenció d'emergència	50.000,00 €
Conveni AAPSIB	190.000,00 €
EpD i sensibilització ciutadana	860.000,00 €
Convocatòria de sensibilització	450.000,00 €
Convocatòria de cooperants	100.000,00 €
Escola en Pau	35.000,00 €
Conveni amb la UIB	190.000,00 €
Curs d'especialització universitària	30.000,00 €
Programa de Comerç Just	25.000,00 €
Pla de Formació	10.000,00 €
Conferències i exposicions	20.000,00 €
Suport als agents de cooperació	12.200,00 €
Enfortiment del teixit solidari	12.200,00 €
Aportació als fons insulars de cooperació	630.000,00 €
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació	310.000,00 €
Fons Menorquí de Cooperació	160.000,00 €
Fons Pitiús de Cooperació	160.000,00 €
Planificació, seguiment i avaluació	80.000,00 €
Seguiment de projectes	40.000,00 €
Avaluació externa	40.000,00 €
Coordinació	5.700,00 €
Consell de Cooperació	1.600,00 €
Comissió de Coordinació dels Ens Territorials	1.600,00 €
UE, organitzacions internacionals i visites institucionals	2.500,00 €
Personal i gestió	245.183,00 €
Personal	239.183,00 €
Gestió i funcionament	6.000,00 €
TOTAL	4.688.183,00 €

Annex

Línies estratègiques, objectius estratègics i activitats	Àrea responsable	Recursos (€)
LE1. Fomentar la participació i l'enfortiment de les capacitats tècniques dels agents de la cooperació balear		
<i>OE1.1. Millorar la coordinació entre tots els agents de la cooperació balear i desenvolupar les competències del Consell de Cooperació i de la Comissió de Coordinació dels Ens Territorials de les Illes Balears.</i>		
Activitat 1. Realització de tres sessions ordinàries del Consell de Cooperació.	AT/AJ	1.600,00 €
Activitat 2. Realització de dues sessions amb cada un dels tres grups de treball del Consell de Cooperació.	AT	---
Activitat 3. Realització de dues sessions ordinàries de la Comissió de Coordinació dels Ens Territorials.	AT/AJ	1.600,00 €
Activitat 4. Aportació als fons insulars de cooperació.	AJ/AA	630.000,00 €
<i>OE1.2. Donar suport a la vertebració de les entitats socials de desenvolupament i a la creació de mecanismes per evitar la desigualtat d'oportunitats entre les entitats de caire local i les que tenen cobertura estatal.</i>		
Activitat 1. Inclusió de la modalitat B (subvencions inferiors a 60.000 €) en la convocatòria de cooperació.	AT/AJ/AA	---
Activitat 2. Enfortiment del teixit solidari.	AJ/AA	12.200,00 €
<i>OE1.3. Reforçar les capacitats tècniques dels agents de cooperació mitjançant la formació especialitzada i continuada.</i>		
Activitat 1. Formació dels agents de cooperació del Pla de Formació de la DGC.	AT	10.000,00 €
Activitat 2. Formació del personal de la DGC en el marc del Pla de Formació.	AT/AJ/AA	---
<i>OE1.4. Integrar la cultura d'avaluació entre els agents de cooperació per a la millora contínua mitjançant els aprenentatges generats.</i>		
Activitat 1. Realització de reunions periòdiques del Grup de Treball de Seguiment i Avaluació del Pla Director.	AT	---
Activitat 2. Realització de missions de seguiment i avaluació de projectes en el terreny.	AT	40.000,00 €
Activitat 3. Pla d'Avaluació Externa.	AT	40.000,00 €
<i>OE1.5. Introduir eines de simplificació administrativa i millora dels processos de la DGC, en la mesura que la normativa ho permeti.</i>		
Activitat 1. Desenvolupament de protocols per agilitar els procediments administratius.	AT/ AJ/AA	---

Activitat 2. Desenvolupament de normativa per millorar els processos de justificació de les ajudes.	AT/AJ/AA	---
Activitat 3. Millora de la base de dades (Sistema Informatiu de la Cooperació de les Illes Balears).	AT/AA	6.000,00 €
Activitat 4. Seguiment i tancament de projectes subvencionats en les diferents convocatòries.	AT/AJ/AA	---
LE2. Promoure la coherència de les polítiques de l'Administració autònoma		
<i>OE2.1. Facilitar la coherència i la complementarietat de les polítiques del Govern de les Illes Balears, mitjançant la Comissió Interdepartamental de Cooperació per al Desenvolupament.</i>		
Activitat 1. Realització de dues sessions ordinàries de la Comissió Interdepartamental de Cooperació.	AT/AJ	---
<i>OE2.2. Desenvolupar una estratègia de cooperació tècnica entre l'Administració de la CAIB i les institucions o entitats socials del Sud.</i>		
Activitat 1. Realització de l'Estratègia de Cooperació Tècnica.	AT/AJ/AA	14.000,00 €
Activitat 2. Acord de col·laboració amb el PNUD.	AT/AJ/AA	---
<i>OE2.3. Fomentar un pacte polític i social sobre polítiques de cooperació, per assegurar la continuïtat en les estratègies de desenvolupament i l'estabilitat en l'assignació de recursos públics per a l'AOD.</i>		
<i>OE2.4. Desenvolupar estratègies polítiques per augmentar la transparència i la rendició de comptes, amb la implicació de les noves tecnologies i els mitjans de comunicació.</i>		
Activitat 1. Actualització del portal de cooperació www.cooperant.org.	AT	1.200,00 €
<i>OE2.5. Impulsar la compra pública ètica a l'Administració de la CAIB.</i>		
Activitat 1. Realització de propostes per promoure la compra pública ètica en el marc de la Comissió Interdepartamental.	AT/AJ	---
LE3. Millorar la contribució de la cooperació balear al desenvolupament humà sostenible		
<i>OE3.1. Adoptar una visió a mitjà termini de les intervencions, per assolir-ne més impacte, i alhora valorar la trajectòria de treball dels agents de cooperació amb els socis locals.</i>		
Activitat 1. Elaboració de plans regió a diversos països prioritaris.	AT	60.000,00 €
<i>OE3.2. Donar suport als processos de desenvolupament que promouen les entitats balears perquè formulin projectes de caràcter més</i>		

<i>integral, amb enfocament de gènere i basat en els drets humans.</i>		
Activitat 1. Publicació de la convocatòria de cooperació per al desenvolupament.	AT/AJ/AA	2.148.400,00 €
<i>OE3.3. Impulsar la cooperació descentralitzada directa amb regions prioritàries, per donar suport als processos de desenvolupament promoguts des dels governs locals i regionals dels països socis.</i>		
Activitat 1. Impuls d'accions de cooperació bilateral.	AT/AJ	52.700,00 €
Activitat 2. Recerca de vies de cooperació regional en el marc de la Unió Europea.	AT/AJ	2.500,00 €
Activitat 3. Sondeig de col·laboracions amb altres àrees del Govern de les Illes Balears per donar suport conjunt a actuacions de cooperació.	AT/AJ	---
<i>OE3.4. Establir mecanismes per integrar la prioritització sectorial i geogràfica, així com la incorporació dels enfocaments transversals del Pla en els instruments de cooperació.</i>		
Activitat 1. Recerca i formació en relació amb la incorporació dels enfocaments transversals en intervencions de desenvolupament.	AT	---
LE4. Aprofundir en l'educació per al desenvolupament a les Illes Balears per fomentar una ciutadania amb consciència crítica		
<i>OE4.1. Desenvolupar metodologies innovadores de sensibilització ciutadana que estableixin vincles entre les intervencions de cooperació i d'EpD, per facilitar la construcció de pensament crític envers les causes de la pobresa i una actitud de vigilància cap al respecte dels drets humans.</i>		
Activitat 1. Publicació de la convocatòria d'EpD.	AT/AJ/AA	450.000,00 €
Activitat 2. Publicació de la convocatòria de cooperants.	AT/AJ/AA	100.000,00 €
Activitat 3. Promoció de la sensibilització ciutadana mitjançant conferències i exposicions.	AT	20.000,00 €
<i>OE4.2. Enfortir l'EpD en l'àmbit de l'educació formal, juntament amb la Conselleria d'Educació i Universitat.</i>		
Activitat 1. Subscripció i desenvolupament del conveni amb la Conselleria d'Educació i Universitat.	AT/AJ/AA	---
Activitat 2. Subscripció i desenvolupament del conveni amb la UIB.	AT/AJ/AA	190.000,00 €
Activitat 3. Realització del curs d'especialització universitària.	AT/AJ/AA	30.000,00 €
<i>OE4.3. Promoure un format adequat i efectiu de comunicació i difusió entre la DGC, les entitats i els mitjans de comunicació.</i>		
Activitat 1. Realització de propostes de difusió en el marc de l'Estratègia de comunicació de	AT	---

la Conselleria.		
<i>OE4.4. Consolidar les actuacions de comerç just en diferents àmbits.</i>		
Activitat 1. Realització del Programa de Comerç Just.	AT	25.000,00 €
LE5. Augmentar l'impacte de l'acció humanitària		
<i>OE5.1. Promoure un espai coordinat d'institucions i entitats per donar resposta a situacions d'emergència, per proporcionar ajuts amb caràcter d'urgència a les víctimes de desastres desencadenats per catàstrofes naturals o per conflictes armats civils.</i>		
Activitat 1. Realització de reunions periòdiques del Grup de Treball d'Ajuda Humanitària i d'Emergència del Consell de Cooperació.	AT	---
<i>OE5.2. Donar suport a organismes internacionals i entitats de les Illes Balears que treballen per garantir els drets de les poblacions afectades per crisis cròniques.</i>		
Activitat 1. Publicació de la convocatòria de postemergència.	AT/AJ/AA	300.000,00 €
Activitat 2. Intervenció d'emergència.	AT/AJ/AA	50.000,00 €
Activitat 3. Acord de col·laboració amb la UNRWA.	AT/AJ/AA	40.000,00 €
Activitat 4. Acord de col·laboració amb l'AAPSIB.	AT/AJ/AA	190.000,00 €
Activitat 5. Acord de col·laboració amb Escola en Pau.	AT/AJ/AA	35.000,00 €

AT: àrea tècnica

AJ: àrea jurídica

AA: àrea administrativa